

בתי המשפט

א 002913/06	בית משפט השלום ירושלים
תאריך: 04/11/2008	לפני: כב' השופט אברהם רובין

התובע**נאדל חוסייני****בעניין:**

ע"י ב"כ עו"ד לורה בר אלון

נ ג ד

הנתבעות**1. גלית ברהום****2. אריה חברה לביטוח בע"מ**

ע"י ב"כ עו"ד ח. ד. חיות

3. מנורה חברה לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד מיכאל מגידיש

מיני-רציו:

* ביהמ"ש קבע כי נהג מונית אשר עמד עם רכבו במנוע כבוי במקום חניה מותר כאשר התנגש בו רכב אחר, אינו "משתמש ברכב". מדובר ברכב חונה כאשר המחוקק ביקש להוציא את פעולת החניה מהגדרת השימוש ברכב. לפיכך מבטחת הרכב הפוגע תישא בפיצוי.

* נזיקין - פיצויים לנפגעי תאונות דרכים - שימוש ברכב

* נזיקין - פיצויים לנפגעי תאונות דרכים - מדיניות החוק

* נזיקין - פיצויים לנפגעי תאונות דרכים - פרשנות

נהג מונית העמיד את מוניתו במקום חניה מותר והמתין לקריאה כשלפתע התנגש בו רכב אחר. המחלוקת נסבה בשאלה האם הפיצוי צריך לחול על מבטחת השימוש או על מבטחת הרכב הפוגע.

בית משפט השלום קבע כי החבות היא על מבטחת הרכב הפוגע ופסק כי:

ההכרעה תהיה על סמך התשובה לשאלה האם התובע היה "משתמש ברכב" כהגדרתו בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, או שמדובר ברכב אשר חנה במקום מותר שאז התובע לא "השתמש" ברכב. לפי גישה אחת כל חניה של רכב שהיא חלק אינטגרלי מתהליך הנסיעה תיחשב כשימוש ברכב. גישה אחרת גורסת, כי יש ליתן משקל ראוי לכוונתו הברורה של המחוקק להוציא את פעולות ה"חניה" מהגדרת

השימוש ברכב. ביהמ"ש אימץ את הגישה האחרונה וקבע כי כל הנסיבות מלמדות שמדובר ברכב חונה. הרכב עמד במקום חניה מותר, המנוע היה כבוי, הנהג שתה קפה ולא היה חגור ולא ידע כמה זמן יאלץ להמתין לקריאה. לא ניתן להשוות נסיבות אלו למצב שבו מונית עומדת רגע במקום חניה מותר לצורך המתנה לנוסע, שאז אולי יהיה מקום לקבוע שמדובר ב"שימוש ברכב".

פסק דין

1. האם נהג מונית אשר בתחילת יום עבודתו עצר את מוניתו בצד הדרך במקום חניה מותר, והמתין לקבלת הזמנת נסיעה מתחנת המוניות שלו, נחשב כ"משתמש ברכב" לצורך חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה – 1975, שאז במקרה של תאונה הוא זכאי לפיצוי מאת מבטחת השימוש, או שהוא נחשב כמי שמצוי ברכב חונה, שאז במקרה של תאונה הוא זכאי לפיצוי מאת מבטחת הרכב שפגע במונית. זו השאלה המתעוררת במקרה שלפניי.

2. העובדות

התובע הוא נהג מונית, אשר ביטח את מוניתו אצל הנתבעת 3 (להלן – "מנורה" או "מבטחת השימוש"). ביום 22/01/03 יצא התובע מביתו לעמל יומו. התובע נסע במוניתו מביתו בשכונת ג'בל מוכאבר לרחוב עולי הגרדום בשכונת ארמון הנציב, שם העמיד את המונית בצד הכביש, במקום חניה מותר, והמתין לקריאה היומית הראשונה מתחנת המוניות שלו. התובע הסביר בעדותו כי תחנת המוניות שלו מצויה בשכונת ארמון הנציב ולכן בתחילת כל יום עבודה חייבים נהגי התחנה להמתין בתוך השכונה לקריאה מהתחנה, וכך עשה גם התובע. התובע המתין במונית כחמש דקות ואז התנגש בו לפתע רכב אחר שהיה מבוטח אצל הנתבעת 2 (להלן – "אריה"). התובע פונה לבית חולים הדסה הר הצופים ושוחרר לביתו באותו היום לאחר שבבדיקתו לא נמצאו ממצאים מיוחדים. התובע ויתר על מינוי מומחה רפואי, ולאחר שהוגשו תחשיבי נזק הוצגה בפני הצדדים הצעת בית המשפט, והם הסכימו כי נזקו של התובע עומד על סך של 8,500 ₪. כיוון שכך, המחלוקת שלפניי נסבה על השאלה האם הפיצוי צריך לחול על מבטחת השימוש או על מבטחת הרכב הפוגע.

3. טענות הצדדים

שני הצדדים מסכימים שההכרעה במחלוקת שלפניי תיפול על סמך התשובה שתינתן לשאלה האם התובע היה "משתמש ברכב", כהגדרת מונח זה בסעיף 1 לחוק הפיצויים,

או שעסקינן ברכב אשר חנה במקום מותר, שאז התובע לא "השתמש" ברכב עובר להתרחשות התאונה. שני הצדדים גם מסכימים כי לא כל עצירה של הרכב מפסיקה את השימוש בו, ולכן המחלוקת מתמקדת בשאלה האם בנסיבות הענין חרגה העמדת הרכב מעצירה סתם, שהיא חלק מהשימוש ברכב, והפכה לחניה במקום מותר. מבטחת השימוש טוענת כי עסקינן בחניה לכל דבר ועניין, ולביסוס טענתה היא מפנה לגרסה שמסר התובע לחוקר חברת הביטוח, לפיה עובר לתאונה הוא כיבה את מנוע הרכב, ניתק את חגורת הבטיחות ושתה כוס קפה ברכב. מבטחת השימוש גם מפנה לעובדה שהתובע המתין להזמנה הראשונה של יום העבודה, וכי לדבריו הוא יכול היה להמתין אפילו חצי שעה עד אשר תימסר לו ההזמנה הראשונה. מבטחת הרכב הפוגע טוענת כי השימוש שעושה נהג מונית ברכבו כולל מטבע הדברים עצירות והמתנות לנוסעים, ולכן גם העמדת הרכב עובר לתאונה אינה חורגת מגדר "שימוש ברכב". מבטחת הרכב הפוגע גם מבקשת שאדחה את גרסת התובע בעדותו בעל פה, וכי אעדיף על פניה את גרסתו כפי שהיא מובאת בתצהירו, ממנה ניתן להבין שהתובע לא המתין לקריאה מהתחנה, אלא המתין ללקוח שירד מביתו.

4. הכרעה במחלוקת העובדתית

התובע שלפניי הבין בעת עדותו כי הוא אינו חשוף לסיכון כלשהו, בין אם יעיד כי חנה ובין אם יעיד כי עצר סתם, שכן בכל מקרה הוא יקבל את הפיצוי מאחת הנתבעות. כיוון שכך עדותו של התובע הינה למעשה עדות בלתי תלויה שיש לה משקל רב. הגרסה אשר מסר התובע בעת חקירתו הנגדית אכן שונה ממה שניתן היה להבין מתצהירו, ברם משעה שהתובע עמד על כך שהאמור בתצהירו אינו מדויק, הרי שאין סיבה שלא אאמין לדבריו. הדברים אמורים ביתר שאת לנוכח העובדה שהגרסה שמסר התובע בחקירתו הנגדית מתיישבת היטב עם עדותו בפני חוקר הביטוח (נ/7), אשר נגבתה ממנו פחות מחודש לאחר התאונה. התובע לא כפר בדברים שמסר לחוקר, והוא אף הוכיח במהלך עדותו כי הוא מסוגל לקרוא ללא קושי מיוחד את העדות הכתובה שעליה חתם בפני החוקר. כאמור, העדות נגבתה מהתובע סמוך מאוד למועד התאונה, ולכן יש להניח כי בעת מסירת העדות לחוקר זכר התובע את פרטי התאונה טוב יותר מאשר כיום. כיוון שכך, אני קובע כי הגרסה העובדתית הנכונה הינה הגרסה שמסר התובע ב-נ/7 ובעדותו בפניי. אני קובע, אם כן, כי התובע העמיד את רכבו בצד הרחוב בהמתנה לקבלת קריאה מתחנת המוניות. מנוע הרכב היה כבוי (נ/7 בשורה 7). התובע שתה כוס קפה (עמ' 6 ש' 22), והוא היה חגור בחגורת בטיחות (נ/7 ש' 6). ולבסוף, התובע טוען כי העמיד את המונית במקום מותר וטענתו זו לא נסתרה. נבחן, איפוא,

האם על סמך עובדות אלו יש לקבוע שהתובע היה "משתמש ברכב" או שהרכב היה במצב של "חניה" עובר לתאונה.

5. ההכרעה המשפטית – "שימוש" או "חניה"

סעיף 1 לחוק הפיצויים קובע כי "תאונת דרכים" הנה:

"מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה".

ובהמשך הגדרת "תאונת דרכים" מבהיר המחוקק כי תאונת דרכים כוללת גם:

"מאורע שנגרם עקב פגיעה ברכב שחנה במקום שאסור לחנות בו...".

אשר על כן פסק בית המשפט העליון בפרשת שושי כי:

"... חניה במקום שמותר לחנות בו אינה באה, כשלעצמה, בגדר "שימוש ברכב מנועי" על כן, כאשר נפגע אדם בעת שהוא מצוי בתוך רכב החונה במקום מותר, הימצאותו שם, כשלעצמה, איננה שימוש ברכב מנועי, ועל כן אין הוא זכאי, ברגיל, לתבוע פיצויים ממבטח הרכב... אולם בכך לא נחרץ גורלה של התביעה. לנפגע עומדת האפשרות להגיש תביעה מכוח סעיף 2(א) לחוק הפיצויים כנגד הנוהג ברכב הפוגע וכנגד מבטחו"

(ע"א 1042/00 מגדל נ' שושי פ"ד נר(4) 481, 485, 486-4).

כב' השופט ריבלין מסביר בספרו את הרציונאל העומד בבסיס ההבחנה בין רכב החונה במקום אסור לרכב החונה במקום מותר:

"תיקון מספר 8 בא לאמץ את מבחן "הסיכון התחבורתי". המבחן התעבורתי מוצא ביטוי בעצם התניית קיומה של תאונת דרכים, על פי ההגדרה הבסיסית, בשימוש "למטרות תחבורה", וגם – באורח חלקי – בבחירתו של

**המחוקק את דרכי השימוש הזכות להכרה בהגדרת
השימוש ברכב מנועי."**

א. ריבלין "תאונת הדרכים – סדרי דין וחישוב הפיצויים" (מהדורה שלישית – 1999) עמ' 158).

ואכן, גישה זו אומצה בהלכת **אדרי** ([רע"א 1953/03 הכשרת הישוב נ' אדרי פ"ד נח\(1\)](#) 817). התוצאה היא, איפוא, שכל מבטח צריך לשאת בסיכון התעבורתי שיוצר המבוטח שלו, וכך מאחר ובמקרה של רכב החונה במקום מותר לא יוצר מי שיושב באותו רכב שום סיכון תעבורתי, אזי במקרה של תאונה תישא בפיצוי מבטחת הרכב הפוגע.

6. ואולם, המקרה שלפניי שונה מהלכת **אדרי** כיוון שהוא מחייב לשרטט את קו הגבול בין ה"חניה" לבין "השימוש", ולא בין החניה המותרת לאסורה. אין ספק שהשימוש ברכב אינו כולל אך ורק את הנהיגה בו, אלא הוא כולל גם פעולות הנלוות לשימוש ברכב ככלי תחבורה ([ע"א 71/85 אריה נ' בוחבוט פ"ד מא\(4\)](#) 327, 334). בבית המשפט המחוזי בחיפה נדון עניינו של אדם אשר עצר את רכבו בצד הדרך כדי לצפות בזיקוקין שנורו לשמים וכך נפסק מפי כב' השופט ברלינר:

"מהותו של השימוש ברכב אינה חייבת להיקבע על פי נתון כלשהו ובלעדי ששרר בשניה שבה אירעה התאונה. את מהותו של השימוש תקבענה מכלול נסיבות המקרה, אשר יצרו את הסיכון התעבורתי שהביא לתאונה. במקרה דנן נסעה המערערת במכונית ממקום כלשהו ליעד אחר. הסיכון התעבורתי נמשך לאורך כל הנסיעה שטרם הסתיימה. עצירה בשולי הדרך לכל מטרה שהיא, אינה מפסיקה את הנסיעה. ... יש להבדיל בין שהות במכונית למטרה בלתי תחבורתית, במנותק משימוש תחבורתי בה, או תוך כדי שינוי יעודה של המכונית ליעוד בלתי תחבורתי, לבין שהות בה אף למטרה בלתי תחבורתית, תוך כדי, במהלך, או בזיקה לשימוש תחבורתי או תוך כדי קיום סיכון תחבורתי."

ע"א (מחוזי חיפה) 4248/96 אבו חמד נ' אמין).

באותה רוח פסק גם בית המשפט המחוזי בנצרת:

”... אם נהג תוך כדי נסיעה יחנה הרכב בצידי הדרך למנוחה, או אף לתנומה קלה, או שיחנה הרכב עקב בעיות קשות במזג האוויר וכדומה, וכל זאת על מנת להמשיך לאחר מכן בנסיעה, אפשר יהיה לראות בכך שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה”.

(ע"א (מחוזי נצרת) 3/93 הסנה נ' הייב – פורסם באתר נבו).

יוצא איפוא, שלפי גישה זו כל חניה של רכב שהיא חלק אינטגרלי מתהליך הנסיעה תיחשב כשימוש ברכב. גישה זו תואמת גם את עמדתו של פרופ' אנגלרד בספרו (ראו – נ. אנגלרד **”פיצויים לנפגעי תאונות דרכים”** (מהדורה שלישית – 2005) עמ' 134), שם הוא מביע תמיכה בפסק דין של בית משפט השלום בהרצליה לפיו נהגת אשר החנתה את רכבה בחצר תחנת משטרה והמתינה לבעלה נחשבת כמשתמשת ברכב ולא כחונה (ראו – ת.א. (שלום הרצליה) 3099/94 **גטה נ' דולב**).

לעומת זאת, כב' המשנה לנשיאה ריבלין מבטא בספרו גישה שונה. לדעת כב' השופט ריבלין יש ליתן משקל ראוי לכוונתו הברורה של המחוקק להוציא את פעולות ה”חניה” מהגדרת השימוש ברכב, ולכן לדעתו במקרה שנדון בפרשת **גטה** מן הדין היה להטיל את חובת הפיצוי על מבטחת הרכב הפוגע (ריבלין, בעמ' 160).

7. דומה שההבדלים בין שתי הגישות באים לידי ביטוי מובהק במקרה שלפניי. מחד, לא מדובר בעצירה רגעית של הרכב, אלא במצב הדומה יותר בלשון היומיום ל”חניה”, ותעיד על כך העובדה שהתובע כיבה את המנוע ושתה קפה בתוך הרכב. ומנגד, אין ספק שהתובע היה ערוך ומוכן מבחינתו להמשיך בנסיעה בכל רגע, ובכך דומה המקרה שלפניי לפרשת **אבו חמד** והזיקוקין. לדעתי הגישה שיש לאמץ במקרה שלפניי הינה גישת כב' השופט ריבלין. אין ספק שהמחוקק ביקש להבחין בין רכב החונה במקום מותר לבין רכב החונה במקום אסור, וזאת על רקע הסיכון התחבורתי שיוצר רכב החונה במקום אסור. הנחת המחוקק הינה שרכב אשר חונה במקום מותר אינו יוצר סיכון תחבורתי ולכן מי שיושב ברכב כזה אינו נחשב כ”משתמש ברכב”. כיוון שכך הנחת היסוד צריכה להיות שרכב אשר עומד במקום חניה מותר הוא ”רכב חונה”, אלא אם ברור בעליל שמדובר בעמידה שהיא חלק מהשימוש ברכב. גישתו של פרופ' אנגלרד מרחיבה את מושג השימוש ברכב מעבר ללשון החוק וזאת ללא כל צורך, שכן

בכל מקרה היושב ברכב זכאי לפיצוי ממבטחת הרכב הפוגע. זאת ועוד, דומני כי גישתו של פרופ' אנגלרד קשה יותר ליישום, כיוון שהיא מחייבת להיכנס להבחנות דקות כדי להכריע האם מדובר בחניה ממש או ב"חניה ארעית" שהיא חלק מהשימוש ברכב. אמנם גם גישת כב' השופט ריבלין אינה חוסכת לגמרי את הצורך בהבחנות דקות, אבל היא מצמצמת אותו מאוד כיוון שלפיה הנחת היסוד היא שרכב העומד במקום חניה מותר הוא "רכב חונה" אלא אם ברור שמדובר בעצירה רגעית שהיא חלק אינטגרלי מהשימוש ברכב.

10. במקרה שלפני כל הנסיבות מלמדות שעסקינן ברכב חונה. ראשית, מדובר ברכב שעמד במקום חניה מותר ומכאן, לגישתי, שברכב חונה עסקינן, אלא אם מתקיימות נסיבות מיוחדות המלמדות אחרת. ושנית, הנסיבות מלמדות שמדובר בחניה ממש כיוון שמנוע הרכב היה כבוי, הנהג שתה קפה ולא היה קשור בחגורת הבטיחות, והוא לא ידע כמה זמן הוא יצטרך להמתין עד אשר יקבל קריאה שתחייב אותו להתחיל לנסוע. לא ניתן להשוות נסיבות אלו למקרה שבו מונית עומדת רגע במקום חניה מותר לצורך המתנה לנוסע, שאז אולי יהיה מקום לקבוע שמדובר ב"שימוש ברכב".

11. אשר על כן אני פוסק כי על הנתבעת 2 לשלם לתובע סך של 8,500 ₪. הנתבעת 2 תישא בהוצאות התובע וכמו כן תשלם לו גם שכ"ט עו"ד בשיעור של 13% בצירוף מע"מ כחוק ובצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק. התביעה נגד נתבעת 3 נדחית ללא צו להוצאות. הנתבעת 2 תשלם גם לנתבעת 3 שכ"ט עו"ד בשיעור של 13% בצירוף מע"מ כחוק.

פסק הדין יבוצע תוך 30 יום מהיום.

אברהם רובין 54678313-2913/06

ניתן היום ו' בחשון, תשס"ט (4 בנובמבר 2008) בהעדר הצדדים.

אברהם רובין, שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה